

ЛЕЗГИ Газет

Жуван Ватан,
ватанэгълияр хуьх!

1920 – йисалай акъатзава

N 14 (10659) хемис 2 – апрель, 2015 – йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 10 манат

Госдумадин депутатдихъ галаз дагъустанви жегъилрин гуьруьш Суалриз ачухдиз жавабар гана

Саният МЕГЪАМЕДОВА

26-мартдиз РФ-дин Государстводин Думадин депутат Мамед Абасов Москвадин Миллетрин квалле уьлкведин меркезда авай дагъустанви жегъилрихъ галаз гуьруьшмиш хъана.

И мярекат Дагъустандин жегъилрин ассоциацияди (АМД) тешкилна. Ам ФЛКНА-дин куьмекни галаз киле фена. Мярекатда АМД-дин ва ФЛКНА-дин Жегъилрин департаментдин цудралди активистри иштиракна. Гуьруьш ачухдаказ хушвили гьалара киле фена. Адан модератор ва спикер АМД-дин вице-президент Камалдин САИДОВ тир.

Мярекат Дагъустандин жегъилрин Ассоциациядин кваллах раиж авунилай башламиш хъана. Кватл хъанвайбуруз гьеле уьмуьрдиз бажармишнавай ва алай вахтунда килиз акъудзавай проектрихъ галаз таниш жедай мумкинвал хъана. Гуьруьш киле фидай чла-

гъихътинди я, ам финансламишунин чешмеяр гъихътинбур я? Республикада ихътин жуьредин маса тешкилатар авани? Гуьруьш киле фидай члавуз депутатдин вилик и ва са жерге маса суалар эцигна.

Мамед Абасова вичин вилик эцигай вири суалриз тамам жавабар гана. Ада гьакни Ассоциациядин кваллахдиз рикливай итиж авунвай АМД-дин векилриз Дербентдиз атун теклифна, ина вичивай организациядин кваллахдин къетенвилер тайин тир делилралди ачухариз жедайди кьейдна.

И гуьруьшдиз Махачкъаладай атанвай Дагъустандин жегъил эцигунардайбурун ва архитекторрин Союздин руководитель Иса МЕГЪАМЕДОВА гайи суалдални акъвазун герек я. Ам Махачкъала шеьгерда алай вахтунда эцигунар киле тухунин принципар официалнидаказ тестиьарнавай кьайдайрихъ галаз кун тавуниз талуькди тир.

Мамед Абасова кьарагъарнавай месэладин важиблувал кьейдна. “И месэла заз лап мукъувай чизвайди я. Чун вири адал гьар

вуз жегъил активистар мугъманвилеиз атанвай Госдумадин депутат Мамед АБАСОВАН таржумагъалдихъ галаз танишарна.

Гуьруьшдал карчийрин “Кьиблепатан Дагъустан” Ассоциациядин кваллахдикай гегъенш рахунар киле фена. Лагъана кьанда хьи, и кьурулуш Мамед Абасова тешкилна, ам адан реьгъберни я.

Ассоциациядин кваллахдин асул терефар, адан мураддар вилик акъвазнавай везифаяр гъихътинбур я? Ассоциациядин иштиракчийр гъихътин ксар я? Адан кьурулуш

юкьуз расалмиш жезва. Зун куь организациядихъ галаз саналди кваллахиз, квез куьмек гуз, гьакни тайинарнавай нормайрал, законрал амал тавуни дуьшуьшрай кьил акъудиз гьазур я”, - кьейдна депутатди.

Гуьруьш киле фидай члавуз Госдумадин депутатди Дагъустан Республикадиз къецепатан уьлквейрай инвестицияр желб авун чарасуз тирдакай лагъана. И барадай ада Дагъустандинни Туьркиядин арада тайин хъанвай алакьяр чешне яз кьалурна.

Ногъайвийрин общинадин руководитель

Желил ОРАЗБАЕВА ихътин кьве терефдин алакьяр Ногъай райондани кардик кутунин мумкинвилеиз талуьк месэла кудна. Ада мадни кьейд авурвал, Ногъай ва Бабаюрт района кьийшлахрал алай майишатриз кьилдин хуьрерин дережа гун пландик кутунва. Адан фикирдалди, и карди регионда гьалар кьизгъин хьунал гьаида.

Ногъай халкъдин активистдиз жаваб яз, Мамед Абасова и месэла эвелни-эвел экономикадихъ галаз алакьялу тирди кьейдна.

▶ 2

Дербентдин 2000 йис Клевелай гьазур жен

26-мартдиз Дербентдиз Кеферпатан Кавказдин Федеральний округда Россиядин Федерациядин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай Векилдин заместитель Сергей Милейко атана. Са жерге объектриз - поликлиникадиз, школадиз ва маса имаратриз килигъадалай гуьгуьниз ада Дербент шеьгердин администрацияда совещание киле тухвана.

Совещание ачухдай члавуз С.Милейкоди вич Дербентдиз атуни максад суварихъ галаз алакьялу объектар авай гьалдиз, абур юбилейдиз гьазурвилеиз дережадиз къимет гуникай, федеральний кьурулушри Дербентдин мулкарал алай чпин дараматар лазим тир кьайдадиз гьунин барадай тухузвай кваллахдиз къимет гуникай ибарат тирди кьейдна. Сифте нубатда ада Дербентдиз атай члавуз С.Меликова гайи тапшуругъар килиз акъудунал фикир желбна ва абурукай хейлин тапшуругъар гилани килиз акъуд тавунвайди ва я тахъайтла са кьадар дережада тамамарнавайди кьейдна. Кьилди кьачуртла, и карцийикла туюкьур хьийизвай объектрал кваллахар тамамаруник чпин пай кутур кьилдин ксар раиждай махсус кьулар эцигуниз, рекламадин кваллах кьайдадиз гьуниз, бизнесдин объектрин тиварарай къецепатан чаларин гафар акъудунин серенжемар кьабулуниз, сурар кутугай гьалдиз гьуниз талуьк я.

Совещанида иштирак авур Кеферпатан Кавказдин крарин рекъай РФ-дин министрдин заместитель Одес Байсултанова Дербентдин кьил Имам Яралиевал и жигъетдай кваллах гужлу авун, Дагъустан Республикадин Гьукуматдин Председателдин заместитель Раудин Юсуфовал лагъайтла, махсус транспорт маса кьачун патал, республикадин бюджетдай пулдин такьатар са куьруь вахтунда жагъурун тапшуурмишна.

Ракуьн рекъин вокзал цийикла туюкьур хьувун - им виридалайни хци месэлайрикай сад я. Шеьгердин кьил Имам Яралиева малумаривал, РЖД-ди сифтедай ремонтдин

▶ 2

МЕДЕНИЯТ

За Мелик-Мамедавай вичин яратмишунрикай, выставкайрикай, яни Культуралдин яз малумарай 2014-йис вич паталди гъихътинди хъанатла, адан нетижайрикай суьгъбет авун тлаабна.

▶ 15

СПОРТ

1-чка кьуник лайихлу пай кутурбурун арада чи ватанэгъли, вичин ери-бине Сулейман-Стальский райондай тир Икрам Алискеровни ава. И акъажунра 90 кг-дал кьведалди заланвал авай спортсменрин арада ада 1-чка кьуна. Мубаракрай!

▶ 22

Хуьруьн майишат вилик тухун - им Дагъустандин стратегиядин проект я Вахт атанва кIвалахдай

Республикада санлай къачурла гъасилзавай вири продукциядин тахминан 20 процент хуьруьн майишатдал гьалтзава. Ина саки 285 агъзур касди кIвалахзава. 2014-йисуз республикадин хуьруьн майишатда санлай къачурла гъасилай продукциядин къимет 26 миллиард манатдила алатна. Вилик финин ериш 2013-йисан 105,8 процентдин чкадал 108,7 процентдив агакъна. Алай вахтунда Россияда гъасилзавай салан майвайрин 8 процент, ципицрин 30 процент Дагъустандал гьалтзава. Уьлкведа хуьзвай 20 процентдила виниз лапагарни чи республикада ава.

Республикада агропромышленный комплекс авай гьалдиз ва адан еке мумкинвилериз талукъ и рекъемар «Хайи чилин звер» лишандик кваз кыле тухвай Дагъустандин лежберрин Къвед лагъай форумдал раижна. И мярекат республикадин Кыл Рамазан Абдулатипован теклифдалди тухвайди я. 31-мартдиз Къизляр райондин Аверьяновка хуьре кыле феи форумда исполнительный властдин органрин, муниципальный тешкилатрин векилри, алимри, хуьруьн майишатдин работникри иштиракна.

Идалай вилик Цанин сад лагъай хвал тухунин сувар кыле фена. Адет хъанвайвал, сифте хвал Дагъустандин Кыл Рамазан Абдулатипова тухвана. Аверьяновка хуьре ада емишрин багъ кутунин мярекатдани иштиракна. Цинин йис Дагъустанда Багъманчивилин йис яз малумарнавайди я. Хуьруьн майишатдин кар алай хел тир багъманчивилих республикадин экономика патал важиблу метлеб ава.

Рамазан Абдулатипова къейд авурвал, Дагъустандихъ, иллаки республикадин къиблепата ва дагълара, и хел вилик тухун патал гъвадин къулай шартлар ава. Анра, са акъван еке харжияр акъат тавуна, емишрин къакъан бегъерар къачудай мумкинвал ава.

Республикадин Къили РД-дин гъар са территориальный округда хуьруьн майишатдин метлеб авай чилер менфятлудаказ ишлемишунин барадай тежриба ва чирвилер авай кылин агрономдин къуллугъ кардик кутун лазим тирди къейдна.

Форумдин программадин сергъятра аваз Дагъустандин Къили ва адахъ галай ксари Ватандин Чехи дяведин иштиракчийриз

хжажнавай обелискдал венокар эцигна. Мугъманар ва мярекатдин иштиракчийр республикадин муниципальный тешкилатри ачухнавай милли майданризни килигна: анра и ва я маса райондин территорияда гъасилзавай продукция теклифунилай гъейри, гъар са муниципалитетда кар алай «Нетижалу агропромышленный комплекс» проект кылиз акъудзавай гьалдин патахъай хабардар ийизвай стандарни дуьзмишнавай.

Чкадин Культурадин дворецдин дараматдин вилик форумдин иштиракчийриз хуьруьн майишатдин техникадин выставкадихъ галаз таниш жедай, фойеда республикадин илимдинни техникадин агалкъунриз, агропромышленный комплексда гъасилзавай продукциядиз килигдай мумкинвал авай.

Р.Абдулатипова РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместитель Шарип Шариповал Дагъустандин алимри туькьурнавай шейэриз, гъакни чкадин хуьруьн майишатдин техника акъудзавайбуруз шегъре рехъ ачухун тапшурмишна. Идалай гъугъуьниз Культурадин дворецдин актовый залда Дагъустандин лежберрин Къвед лагъай форумдин пленарный заседание хъана.

КватI хъанвайбуру тебрик авуналди, Дагъустандин Къили форум алай аямдин девирда агропромышленный комплекс вилик тухунин хейлин терефар веревирд авун патал эвер ганвайди къейдна.

«Къилинди квекай ибарат я лагъайтIа, республикадин экономика вилик тухун патал дуьзгъун шартлар яратмишнава. Расул Гъамзатова лагъайвал, чун жуван гъерекатрин патахъай ва чи Ватан вилик финин жележдин патахъай жаваб гуз жедай Чехи ва жавабдар ксар яз, чи хайи чилел яратмишунин кIвалахдал машгул жедай вахт алуькнава. Дагъустанда цаз жедай виш агъзур гектардилай гзаф чилер гъилай вегъенвай гьалда авай. Алай вахтунда чна цазвай майданар артухарнава ва чун жележегдани гъа и рекъе аваз фин герек я», - къейдна республикадин руководителди. Республикада хуьруьн майишатдиз къетIен фикир гузвайдан патахъай Дагъустан вилик тухунин кар алай «Нетижалу АПК» проект кылиз акъудзавай гьалдини шагъидвалзава. Р.Абдулатипован гафаради, а проект муниципальный тешкилатрив агакъарун патал алай вахтунда хейлин крар ийизва. Амма районринни шегъеррин

кылер тир са къадар ксар проектар идара авунин принциприн гъавурда гъеле гъатнавач.

«Чна Дагъустандин Къилин патав агропромышленный комплекс вилик тухунин рекъай Совет тешкилда, ам и месэлайрал дериндай машгул жеда. Государстводин пулдин такъатар хуьруьн майишатдин продукция гъасилзавайбуруз гьикI агакъарзаватIа, адан патахъай тайин ксари жаваб гун ва АПК-диз чара ийизвай пулдин такъатри гъихътин нетижайрал гъизватIа, гъа кардайни кыл акъудун герек я. Шей гъасилунин ва яратмишунин кIвалах акъвазарнавай халкъдихъ жележ жедайди туш!» - инанмишвал къалурна Рамазан Абдулатипова.

Вичин рахунра Дагъустандин Кыл хуьруьн майишатдин рекъай фикирдиз къачунвай маса планрикайни рахана. Кылди къачуртIа, бюджетдин такъатар ишлемишунин менфятлувал хжажунин гъисабдай хуьруьн майишатдин тагъсурин бегъерар страховатунин къадарар артухариз жеда. РФ-дин Чилерин кодексдин положеняр кылиз акъудунив эгечIун ва чил кылдин ксарин хуссиятда хъунин ихтияр законодательный къайдада тестикъарун герек я. Идахъ галаз алакьалу яз, Р.Абдулатипова къейд авурвал, РД-дин Гьукуматдал гъар са муниципальный райондин шартлар гъисаба къуналди, а закон кылиз акъудунин барадай вад йисан девир патал тайинарнавай программа туькьурун тапшурмишнава. Ада мадни малумарайвал, 2014-йисуз Бабаюрт районда кыле феи лежберрин Сад лагъай форумдин нетижайрал асаслу яз кылдин ксарин куьмекчи майишатрин гъакъиндай республикадин закондик туькьур хъувунар кхутуна: «Хуьруьн майишатдин продукция гъасилзавай асул ксарив - 80 процент продукция кылдин ксарин куьмекчи майишатра гъасилзавайди я - субсидийрин жуьреда куьмек агакъ тийиз хъайи гъалар чна гъакъикъатда дибдай дегишарна». Идахъ галаз сад хъиз, Дагъустандин Къили малумарайвал, чилихъ дуьзгъун иеси тахъанмаз хуьруьн майишатдин хиле вилик акъвазнавай месэляяр гъялиз жедач.

Лежберрин Форумдал Дагъустандин Къили агропромышленный комплексдин кIвенкIвечийрив республикадин государстводин наградаяр вахкана.

Чехи Гъалибвилин 70 йис Гъуьруьшмиш хъана

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

И йикъара Дербент шегъердин кыл Имам ЯРАЛИЕВ Ватандин Чехи дяведин иштиракчийрихъ ва далу патан зегъметдин ветеранрихъ галаз гъуьруш хъана, хабар гузва шегъердин администрациядин пресс-къуллугъди.

Гъуьрушда Дербент, Дагъустандин Огни шегъерин ва Дербент райондин военный комиссариатдин отделдин начальник Адил Къулиева, шегъердин ветеранрин Советдин председателдин заместитель Омар Омарова, Россиядин ФСБдин Дагъустанда авай погранслужбадин ветеранрин председатель Кузи Кузиева, шегъердин администрациядин работникри ва агъалияр яшайишдин рекъай хъунин управлендин къуллугъчийри иштиракна.

Гъуьруш ачухуналди, И.Яралиева къе вичи хуш кIвалах тухузвайди - Россиядин Федерациядин Президент В.В.Путинан тIварцихъай зегъметдин фронтдинни Ватандин Чехи дяведин иштиракчийрив Гъалибвилин 70 йисан юбилейдин медалар вахузвайди, лагъана.

- Чаз чизва, - давамарна ада, - куьнени пай кутур Гъалибвал регъятдиз арадал атанач. Гъалибвилин йикъалай инихъ гъикъван гзаф йисар феийтIа, гъакъван чаз советрин халкъдин зурба игитвиллин метлебувал, деринвал чир жезва. Чаз ихътин къанлу дявеяр мад тикрар хъана кIанзавач.

Дербентдин вири агъалийрин тIварцихъай Имам Яралиева ветеранриз абуру женгера къалурай баркаллу игитвилерай чухсагъул малумарна ва алуькзавай Гъалибвилин сувар мубарак авуналди, ветеранрин чан сагъ хъун, кIвалерани хизанра гъамиша ислягъвал хъун алхишна.

Ахла, кIватI хъанвайбуру капар ягъунивди, И. Яралиева фронтовикрин зегъметдин далу патан иштиракчийрив медалар вахкана.

Вичин нубатда Ватандин Чехи дяведин ветеран Казим АШУРОВА чпиз къетIен фикир гунай, чпин гъакъиндай къайгъударвал авунай чухсагъул малумарна.

Алуькзавай сувар ветеранриз гъуьрушдин иштиракчийр тир Адил КЪУЛИЕВА ва Омар ОМАРОВАНИ тебрикна.

Зегъметчийрин пайни кIва

Хазран КЪАСУМОВ

Муькъара «Сулейман-Стальский район» муниципальный райондин Кыл Нариман Шамсудинович АБДУЛМУТАЛИБОВА Къасумхуьрелай ва ЦIийи поселокдай тир далу патан 13 зегъметчидив «1941-1945-йисарин Ватандин Чехи дяведа Гъалибвилин 70 йис» юбилейдин медалар вахкана. Россиядин Федерациядин Президент Владимир Путинан тIварунихъай наградаяр вахкуналди ва депутатрин Собранидин, райондин администрациядин, ва кылди вичин патай медалар мубарак авуналди, Н.Абдулмуталибова къейд авурвал, юбилейдин

Наркотикриз - ваъ! Вижевай мярекат

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

25-мартдиз Дербент райондин Белиждин гимназиядин чехи залда, акъалтзавай несилрин арада наркотикриз акси пропаганда тухуниз талукарна "Им гъар садаз чир хъун лазим я" темадай диде-бубайрин собрание хъана.

Райондин къиблепатан зонадай саки 200 кас диде-бубаяр къватл хъанвай собранида Дербентай атанвай райондин образованидин управленидин начальник Муъгъуьдин КЪАГЪРИМАНОВА, нарконтролдин районрин уртах отделдин старший уполномоченный Эльман КЕРИМОВА, райондин туризмдин ва жегъилрин крарай отделдин начальник Рафиль ГЪАЖИАГЪМЕДОВА, райондин культурадин отделдин начальник Секина САИДОВАДИ, райондин поликлиникадин врач-нарколог Индира МАЙСУМОВАДИ, РУО-дин методистар Диана ГЪАЖИЕВАДИ ва Эльвира КЪАГЪРИМАНОВАДИ ишти-ракна.

Мярекатдин тешкилатчири залдин сегъенени кваз наркотикриз акси тадаракралди безетмишнавай. Сегънедин са патай наркотикдин лишан яз къачунвай акърабдин шикил, муькуь патай уьмуьрдин ва ислягъвиллин лишан тир лацу лифер цавуз ахъайзавай рушан шикил аквазвай. Къилелай "Им гъар са диде-буба-диз чир хъун лазим я" мярекатдин метлеб къалуурзавай лозунг чехи гъарфаралди къен-вай. Залдин эрчи патан цлал "Чун наркотикриз акси я" гафар къенвай ва талуь тир шикиларни алай чехи банер куьрсарнавай.

Мярекат Белиждин гимназиядин директордин заместитель Саижат ГЪАБИБОВА-ДИ ачухна ва къилени тухвана.

- Аял наркотикриз аксатайла диде-бубайри вири батлуларзава, - башламишна ада, - ан-жах чеб ваъ. Инал кутугай суал арадал къевз-ва: гилан несилдин диде-бубайриз, явашдиз муьква жезвай хаталуувилай аялар хуьдай ва виликамаз чараяр аквадай чирвилер аватла? Къе чна тухузвай собранидин асул мурад и месъалайриз талуькарнавайди я.

Россиядиз и теъгъун алатай асирда атана. Наркоман гъар садакай хун мумкин я. Нарко-тик дадмишайда, къе за садра дад акуна, за-вай аквазиз жеда, лагъана фикризава. Амма гъакъикъат акл туш. Садра-къведра наркотик дадмишун бес я, а кас вичиз къанзни-такъанзни наркотикрин къармахри вичелди члуьгада. Инсандин организм къвед - пуд йисалай сагъ-

суз ва зайиф жеда. Чулав жигер, дуркунар, рикл гуьнгундай акъатда, къилин мефтледин везифаяр члуь жеда. Иниз килигна, абур гъар жужре азаррикди вахтундилай фад рекъизва. Вучиз лагъайтла, бедендихъ азаррихъ галаз дъе тухудай къуват амукъзава.

Ахпа ада наркотикрилай кълизвай азар-риз талуькарнавай "Хатасузвиллин террито-рия" фильмдиз килигун теклифна.

Интерактивный доскадилай къалураай фильмдиз зал кисна тамашна. Дугъриданни, таъсирдай материал тир.

Акур фильмдин таъсирдик кваз къарагъ-на анал рахай М.КЪАГЪРИМАНОВА лагъана: "Къе наркотикрин теъгъундик акатна лап гзаф жегъилар рекъизва. Чна вирида аннами-шун лазим я, наркотик гафунин гуьгъуьна ви-чин хурукай къутармиш тежер къиникъ авайди.

Эхиримжи вахтара синтетикадин наркоти-кар члуьгун мудда гъатнава. Вучиз ятлани нарко-тикар регъятдиз гъатдай шейэриз элкъвенва.

Хизанда жаван наркоман арадал атуни-н себебрикай сад хизандин институт гъич та-хъун я.

Лап гъевчелизамаз аялдин къиле наркотик вуч затл ятла ва ада гузвай члуьру нетижайри-кай чирвал тун лазим я. Эгер чна акъалтза-вай несил сагъламди яз хуьн тавуртла, пака гележег гъич тахъунни мумкин я".

Анал рахай Диана ГЪАЖИЕВАДИ, нар-котикри инсандиз еке хасаратвал гъизва лу-гъуналди, ихътин делилар гъана: гъар жуь-

редин чешмейрин делилралди чи уьлкведа къуд миллиондив агакъна наркоманар ава. Пуд миллион касди героин ишлемишзава. Ибурукай къе миллион кас 19 йисан яшдив агакъзавай жаванарни жегъилар я. ВИЧ ин-фекция акатнавайбурукай 70 процент нарко-тикар ишлемишзавайбуру тешкилзава.

Ахпа ада диде-бубайриз аялар наркотик-рин теъгъундик акат тийидайвал вуч авун ла-зим ятла са шумуд меслят гана.

Наркотикар ишлемишун къачел залан ди-шегълиьриз, гъеле бедендик кумай аялриз гъикъван зарарлу ятла, абуру аял арадиз ату-низ, адан зигъиндиз гузвай къван зияндайкай, члуьру таъсирдикай "Гъеле тахъанвай аялар квекай рахазва?" твар алаз къалураай видео-фильмди субутарзава. Фильмда гъеле бе-дендик кумай аялар чеб-чпихъ галаз рахаз-вай, чпин талрикай арзаяр ийизвай, чеб туь-къуьл агъу хътин, зегъерламиш хъанвай гъа-вада гъатзавайдакай луьгузвай ва къалуурза-вай хъсан материал ишлемишнавай. И гъев-чи видеофильмди тамашачийрин риклериз тамамдиз эсерна, гъар садан риклин симер зурзурна, хейлинбурун, гъа жергедай яз жу-ванни, вилерал накъвар гъана.

Им, гъакъикъатдани, наркотикриз акси пропаганда тухудай вижевай фильм тир.

Эхирдай гимназиядин аялри темадиз та-луькъ яз гъазурнавай нумраяр къалуурна.

Мярекат лап вили дережада аваз къиле фена. Наркотикриз акси пропаганда тухудай вижевай фильм тир. Эхирдай гимназиядин аялри темадиз талуькъ яз гъазурнавай нумраяр къалуурна. Мярекат лап вили дережада аваз къиле фена.

Конкурс малумарнава

РД-дин печатдин ва информа-циядин министерстводи террориз-мдиз акси тематикадай лап хъсан теле- ва радиопрограмма, теле-фильм, журналиствилин къвалах патал республикадин конкурс къиле тухузвайдан гъакъиндай малу-марзава. Конкурс "2015-йисуз Да-гъустан Республикада терроризм-дин идеологиядиз аксивал авуни-н комплексный программа" твар ганвай РД-дин Государстводин программадал асаслу яз тухузвай-ди я.

Конкурсдин макъсад общество-да руьгъдинни ахлакъдин жигъет-дай гъалар пайгардик кутунин, рес-публикадин хатасузвал мягъкема-рунин барадай РД-дин государ-стводин властдин органри тухузвай къвалах раиж авуни-н жигъетдай Дагъустан Республикадин медиа-сообществодин активвал жакъуни-кай ибарат я.

Конкурсда Дагъустан Респуб-ликадин электронный ва печатдин массовый информациядин такъат-ривай, гъакъини къилдин авторривай (авторвиллин коллективривай) иш-тирак ийиз жеда. Килигун патал 2015-йисуз печатдиз акъатай ва эфирдай раиж авур къвалахар къа-булзава. Печатдин къвалахар АЗ форматдин са чинилай чехибур хъун лазим туш, видеоматериалар ва аудиоматериалар дискайрал алаз агакъарун герек я. Милли чла-ларал гъазурнавай материалрихъ чапнавай урус члалал авунвай тар-жумаяр гилигун лазим я.

Къвалахриз РД-дин печатдин ва информациядин министерстводин, РД-дин намусдин азадвиллин, дин-дин организациярихъ галаз санал къвалахунин рекъай комитетдин, РД-дин милли политикадин рекъай министерстводин векилрикай иба-рат комиссияди къимет гуда.

Конкурсдин нетижаяр 2015-йи-сан 15-декабрдалди къада ва пе-чатдиз акъудда.

Конкурсда гъалиб хъайибур па-тал премияр тайинарнава.

Электронный СМИ-яр патал:

- 1-премия - **50 агъзур манат,**
- 2-премия - **35 агъзур манат,**
- 3-премия - **25 агъзур манат.**

Печатдин СМИ-яр патал:

- 1-премия - **40 агъзур манат,**
- 2-премия - **27 агъзур манат,**
- 3-премия - **20 агъзур манат.**

Наградаяр экстремизмдиз акси тематика вахт-вахтунда, де-риндай ачухунай, пешекарвилай гузвайди я.

Къвалахар 2015-йисан 15-но-ябрдалди къабулда.

АДРЕС: Махачкъала шегъер, Осканан куьче, 42, РД-дин печат-дин ва информациядин министер-ство, 5-мертеба, СМИ-рихъ галаз алакъа хуьдай отдел.

Тел.: 56-70-20

Сухареван минарадин сир

Ханум ШАЙДАБЕГОВА

Чи уьлкведин экранрал цийи фильм акъ-атнава. Россиядин культурадин министер-стводи тереф хуьналди "Мастер-Фильм" сту-дияди хизандин аудитория патал тамам мет-ражрин анимационный "Сухареван минара-дин сир" фильмдал къвалах акъалтгарнава. Адан къилин макъсад Россияда Ватан хуьз, бедбахтвал алудиз алакъдай инсанар гъа-миша жагъидайди къалурун я. Фильмда Ватан-дин тарихда император I Петрдин цийивил-лерин девирда Москвада къиле феи вакъ-айрал фикир желбзава. Россиядин культура-дин министерстводи акъалтзавай несилдин россиявийрин итиж уьлкведин ерилу, илла-ки игитвиллини чирвилерин жуьредин филь-майрал, желб авун важиблу кар яз гъисабза-ва. Сергей Серегинан фильм - им Россиядин анимационный кинода чехи агалкъун я. Гъар сад 13 декъикъада къиле физвай 8 сериядин-ди тир фильмдихъ вичин тамашачияр жери-дал шак алач.

Фильмдин гъерекатар Россияда XVII

асирда къиле физва. Пачагъ I Петрди Цийи йисан сувар къейд авунин указ акъудзава. Пачагъдин гъаятдиз алим-механикдин къа-матда аваз чулав магиядин магистр къевз-ва. Ада суьгъурдин алемдиз акъатунин ва вичин суьгъурдин къуват элкъуьрунин ча-лишмишвилер ийизва. Суьгъурдин алемдин варар Москвада Сухареван минарада авай. Абуруни граф Яков Брюса хуьзвай. Ам I Петр-дин женгинин машгур юлдаш, алим, суь-гъурчи ва Барабарвиллин суьгъурчи (Чаро-дей равновесия) тир.

Брюсан ученик, жаван Петядиз дуьшуьш-дай Магистрдин акъалтлай алчак планрикай хабар жезва ва ада Брюсан руш Маргарита-диз хаталувилай хабар гуз Сухареван ми-нарадихъ еремишзава.

Аялар кълизва ва къасухдай Брюсан суь-гъурдин къуват куьгъне манускрипт ахъа жезва. Ам чкадал хкун патал игитар къилел хатаяр, хаталу къисаяр къедавай Суьгъур-дин алемриз рекъе гъатзава. Кино экрандал **26-мартдилай** атанва. Адакай малуматар кве-вай www.magic-tower.ru. сайтдай жагъуриз жеда.

Вири къуватар желбнава

СЕЙФУЛЛАЕВ Сейфуллагь Мегьамедович 1964-йисуз Мегьарамдхуьруьн райондин Мугьгьверганрин хуьре муаллимдин хизанда дидедиз хьана. 1981-йисуз хайи хуьруьн мектеб, 1986-йисуз ДГПИ-дин филологиядин факультет, гугьгьуьнай заочнидаказ Санкт-Петербургда МВД-дин университетдин юриспруденциядин факультет агалкъунралди акъалтIарна. Образованидин ва къайдаяр хуьдай органрин къурулушира КIвалахна. 2000-йисалай Мегьарамдхуьруьн райондин прокуратурада силсчилвилн, прокурордин кумекчилвилн, заместителвилн везифаяр тамарна, 2007-йисалай ам Докъузпара райондин прокурор, юстициядин старший советник (полковник) я.

2014-йисуз РД-дин лайихлу юриствилн Гьурметдин тIвар гана.

ТугьIвей хизандин кыл яз, Сейфуллагь Мегьамедовича 3 велед халис инсанар яз тербиялашина.

ПРОКУРАТУРА Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

И мукьвара зун Докъузпара райондин прокурор Сейфуллагь Сейфуллаевахъ галаз гугьруьшмиш хьана. Чи арада агьадихъ галай суьгьбет кыле фена.

■ **Сейфуллагь Мегьамедович, Докъузпара районда криминогенный гьаларикай кугьрелди вуч лугьуз жеда?**

- Республикдин са къадар районрив гекьгайла ина гьалар секин я, вири месэляяр гугьзчилик ква. Рекьмерин чIалал рахайтIа, 2013-йисуз 25 тахсиркарвал хьанайтIа, 2014-йисуз 27 тахсиркарвал арадиз атана, абурукай залан тахсиркарвилерин къадар къведан тIимил хьана: 6-дан чкадал - 4. Дугьри я, 2013-йисав гекьгайла, шаз яш тамам тахьанвай жегьилрин ва я абурун иштираквал аваз арадал атай тахсиркарвилер (садни авачир чкадал - 4; ОМВД-дин ПДН-дин учётда яшар тамам тахьанвай 8 кас гьатнава), гьакI гугьлле алай яракьар законсуздаказ хуьнин дуьшуьшарни (садни авачир чкадал - 3) пара хьана. Чехи пай тахсиркарвилерни пиянискавилнини хулиганвилн бинедаллаз жезва ва абурун лап чехи пай гьиле-гьилди дуьздадал акъудзава. Суддик акатнавай кас Кьилин судди михьи тирди тесгьикарай хьин къарар авач.

Кьилинди, чаз инсан яна кьинин, чуьнуьхунин, къачагьвилн, ршветбазвилн, терроризмдинни экстремизмдин жуьредин залан тахсиркарвилер ва гьакьтин гьерекатрин бине-себеб, гьатта шериквалзавай ксарни тахьунни районда гьалар секин тирдан гьакьиндай шагидвалзава. Гьелбетда, им чи гьар йикъан кIвалахдин хьсан нетижа я.

Районда къайдаяр хуьдай органрин координационный совещанидин регьбер яз лугьун, мумкин тир тахсиркарвилерин вилик пад къуналди районда адalatлувал ва хатасузвал чавай са къайдаяр хуьдай органрин къуватарди таьминариз жедач (чи арада тамам ихтибарлувилн алакьаяр аватIани), райондин руководстводин, чкадин администрациядин кьилерин, санлай вири обществендин сагьлам къуватрин-профилактикадин кIвалахни активламышун герек я.

■ **Эхиримжи вахтара яш тамам тахьанвай жегьилри тахсиркарвилериз кыл ягьунни себеб вуч я?**

- Себебар гзаф ава: яшайишдин четинвилер, кIвале ва мектебда жегьилар дуьз тербиядин гугьзчиликкай хьатун, бязи диде-буьбайрин чпин тербиясузвал (абур аялриз гьамиша хьсан чешне жезвач), участковый полицейскийрин кIвалахдин кими-эксиквилер, хуьруьн чкада намус-гьейрат, эдеб-ахлакь, чехидаз гугьрмет авун хьтин пак ерияр квадарун, акъалтIай жавабдар и хиле санлай профилактикадин кIвалахар зайифарун ва икI мад. Тахсиркарвилериз майл авай жегьилар са тIимил гугьзчиликкай хьатнамазни чуру рекье гьатда. Эхиримжи йисара хуьре-ра ийдай кIвалах авачиз, пара хизанрай бу-

баяр къазанмишиз яргьал вахтара шегьерра жезва. Буба кылел алачиз чехи жезвай жегьилар регьятдаказ кумьчедин пис таьсирдик акатзава, абуру чуру крариз кыл язава. Чна ихьтин татугайвилерин вилик пад къадай кьети серенжерин план-график тугькьурзава.

■ **Наркотикрихъ галаз алакьалу тахсиркарвилерин вилик пад къунин патакьай вуч лугьуз жеда?**

- Им кьетендиз чи гугьзчилик квай месэлярикай сад я. 2013-йисуз анаша кIвале хуьзвай ва маса гузвай са дуьшуьш-тахсиркарвал авайтIа, 2014-йисуз кьве дуьшуьш хьана ва гьилевай йисан кьве вацра РОВД-дин, ФСКН-дин ва ФСБ-дин къуллугьчийрихъ галаз санал кыле тухвай оперативный ва силсидин ахтармишунрин нетижада 5 тахсиркарвал дуьздадал акъудна, 3 уголовный дело къарагьарнава. Жегьилар анашадал машгьул хуьни чак секинсузвал кутазва ва и тегьуьндин вилик пад къадай кьети женг малумарнава. "Мак-2014", "Наркотикриз - ваь!", "Жегьилар наркотикриз акси я!" - лишанрик кваз кыле тухуьзвай профилактикадин серенжерин сергьятра аваз чна и месэла чи ведомствоьрин координационный совещанийрал веревирдзава. Къайдаяр хуьдай органрин пешекарарни духтурар желбуналди образованидин идарайра, общественный чкайра гьавурдик кутунин еке кIвалах тешкилнава. Шаклу къван ксар гугьзчилик ква ва абурухъ галаз кылди кIвалах тухуьзва. Инсанрин арада чи ихтибарвилн телефондин нумраяр малумарнава. ЯтIани, и жигьетдай хизандин ва общественный тешкилатрин къуватар чавай лазим тир дережада кардик кутаз жезвач. Гьавилля и тегьуьндин вилик падни тамавилелди къаз алакьнавач.

■ **Сейфуллагь Мегьамедович, эхиримжи вахтунда ршветбазвилнхъ галаз женг чIугун уьлкведа прокуратурадин кьилин везифайрикай сад яз малумарнава.**

- Эхъ, РФ-дин генеральный прокуратурадин ва РД-дин прокурордин кьараррал асалу яз, чна государстводин ва чкадин органра ршветбазвилнхъ галаз женг активламышнава. ИкI, 2013-йисуз коррупциядиз талукь анжах са уголовный дело авайтIа, 2014-йисуз гьа жуьредин, яни бюджетдин такьатар чуьнуьхунин 3 дуьшуьш дуьздадал акъудна, абурулай къарагьарай уголовный делояр суддиз рекье туна. Тахсиркарар жазаламишуналди, гьукуматдин хийирдиз 3 миллион манатдилай артух пул хкана. Алай йисуз ршветбазвилн, яни эцигунринни пудратдин кIвалахар кыле тухудайла гьукуматдин пулар тIуьнин мад 3 факт дуьздадал акъудна, абурай силс тухуьзва, пул эвез хьувунва.

Коррупциядин жуьредин тахсиркарвилерик гьакI хуьрерин администрациядин кьилери, муниципальный органрин къуллугьчийрини идарайрин регьберри декларацияра чпин къазанжийрин ва кIвачихъ галай эменни-малдин гьакьиндай къасухдай кьалп делилар гун хьтин крарни акатзава.

■ **Малум тиввал, эхиримжи йисара Дагьустанда экстремизм, терроризм, вагьабизм хьтин хаталу "азаррини" кыл кхаж-**

нава. И жигьетдай Докъузпара районда гьихьтин гьалар ава?

- Аллагьдиз шукур хуьй, писбур туш. Рай-администрациядин, РОВД-дин, ФСБ-дин, общественный тешкилатрин, хуьрерин имамрин арада дуьз рафтарвилер хуьнин ва халкьдихъ галаз санал кыле тухуьзвай бязи серенжерин (элкьвей столар, гьар жуьре гугьруьшар) не-тижада экстремизм, терроризм хьтин обществендин хаталу азаррин вилик пад умудлуздаказ къунва лагьайтIа жеда. Санлай къачурла, чи районгьилири камаллу бубайрилай атанвай адетдин михьи диндиз майилвалзава. Учётда 33 кас вагьабитар аватIани (чуьнуьхна вучда къван, чебни къалажуьхвиар я), гьелелиг абур гьич са жуьредин тахсиркарвилерани малум туш. Диде-буьбайринни хуьруьн камаллу агьсакьалрин таьсирдик кваз абурни дуьз рекьел хкведайдак умуд ква.

■ **Сир туш, сифте нубатда тахсиркарвилерин вилик пад къун полициядин участковый инспекторин гьар йикъан кIвалахдилай пара аслу я. Районда абурун кIвалахдилай кунь рази яни?**

- Авайвал лагьайтIа, ваь. Участковый чпи къуллугьзавай административный участка (абур чаз 7 ава), лугьудайвал, япарни вилер, жемьятдин арада кьетлен гугьрмет авай иеси-яр хуьн лазим я. Вичин участкада-хуьре яшамш тежезвай, жемьятдихъ галаз ихтибарлувилн сих рафтарвилера авачир, инсанрин тIварар, яшайиш, майилвилер хьсандиз чин тийизвай касдикай, гьелбетда, тежрибалу къуллугьчи жедач. Участковый кIвалба кIвал кьекьуьн, гьар са касдихъ галаз мукьувай та-ниш хуьн, лазим атай чIавуз адаз зенг ийиз хуьн чарасуз я. Чехи пай агьалийриз чпин участковый инспектор вуж ятIани чидач. Гьелбетда, и кар бязи гьисаба къаз жедай себеб-рихъ галазни алакьалу я. ИкI, гьар са хуьре са участковый хуьдай ва адаз кылди кабинет тадаракламышдай, лазим тир къулай шартIар таьминардай мумкинвилерни, гьайиф хьи, авач. Пара участковый гьатта 5 йисан кIвалахдин тежрибани авачир жегьилар я, чебни мукьвал-мукьвал дегиж жезва.

■ **Сейфуллагь Мегьамедович, райондин ГИБДД-дин къуллугьдикай вуч лугьуз жеда?**

- Районда машинар (чебни куьгьнебур) югь-къандавай пара, рекьер куьгьне, дар ва дагьдинбур хьуниқди ва райцентрадин юкьвай республикадин "Мегьарамдхуьр - Рутул" рехъ финикди и къуллугьдизни чпин везифаяр лазим тиврал кыллиз акъудиз асант туш. Авайдини са начальникни вахтуналди везифаяр тамамарзавай инспектор я. Кабинетдин-чарчин кIвалахарни пара хьайила, абур рейдер тухуз стIун акакьзавач. ГИБДД-дин рекьай 2013-йисуз - 235 ва 2014-йисуз - 240 дуьшуьш хьана. Вири тахсиркарвилерин дуьшуьшрин гьакьиндай административный делояр къарагьарнава. Алай йисуз районда, гьайиф хьи, инсанар кьиникьихъ галаз алакьалу 2 авария хьана, абурай силс тухуьзва.

■ **Суьгьбетдай чухсагьул!**

- Райондин прокуратурадин кIвалахдиз дикьет гузвай куньни пара къадар сагьрай!

РД-да авай Россиядин ФССП-дин Управленидин делилралди, нбуру чпин аялриз алиментар гузвач. ГЬАЙИФ!

Бугаев Камалдин Къайсудинович 47 йис, Сулейман-Стальский р-он

Алияров Абдулкадир Абдулкасирович 38 йис, Дербент

Гьажнибрагьимов Тельман Алиевич 36 йис, Дагьустандин Огни

Таривердиев Мурад Мегьамедвелиевич 41 йис, Дербент

Фатагьов Мурадхан Абдуслимович 37 йис, Дербент

Художник-устанд

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

Инсандиз бажарагъ Худади гузва. Анжах вичин алакьунрихъ агъуна, вичел гзаф зегьмет члугвазвай касдивай гуьзел эсерар арадал гъиз жеда.

Къе чи суьгьбетни гъа ихътин ксарикай сад тир машгур художник, муаллим, Ставрополдин крайдин художникрин Союздин член **Мелик-Мамед АГЪАБАЛАЕВАКАЙ** я.

Агъабалаев Мелик-Мамед Агъабалаевич 1959-йисуз Дербент райондин Лукларин хуьре дидедиз хъана. 1985-йисуз Дагъустандин госуарстводин педагогвилдин институтдин художественно-графический факультет акъалтарна. Белиждин Аялрин яратмишунрин квалев ва Дербентдин музей-заповедникда кваллахзава. Россиядин ва республикадин хейлин выставкайрин иштиракчи я.

За Мелик-Мамедавай вичин яратмишунрикай, выставкайрикай, яни Культурадинди яз малумарай 2014-йис вич паталди гъихътинди хъанатла, адан нетижайрикай суьгьбет авун тлаабна.

Жузун-качузун авурдалай къулхъ ада зи вилик вичи иштиракчи мярекатрай хканвай са хара шиклар, дипломар, грамотаяр гъана, са-сад къалуризи, ихтилат башламишна.

- Культурадин ийис зи яратмишунрин уьмуьрда бегьерлуди хъана лагъайтла, жеда. За жуван кваллахар хейлин конкурсриз ракъурна, са шумуд выставкада иштиракна. Нетижаярни ашкъиламишдайбуьр хъана. 2014-йисан апрелдин вацра Дагъустан Республикадин образованидин, илимдин министерстводи художникрин - муаллимрин арада республикадин IV выставка тухвана. Квез чизвайвал, за Белиждин Аялрин яратмишунрин квалев педагог яз кваллахзава. Иниз килигна, за а конкурсди живописдай жуван къеве кваллахни рекъе тунна.

М.-М.Агъабалаева заз къалурай министр Шагъабас Шагъован къул алай дипломрай малум хъайивал, ам "Живопис" номинациядин "Тематикадин композиция" ва "Портрет" хилерай къвед ва пуд лагъай дережайрин дипломриз лайихлу хъана. Дагъустандин вири школайрай конкурсда иштиракнавай пуд виш муаллимдин-художникдин арада къеве дипломдиз лайихлу хъуним Агъабалаеван зегьметдин члехи агалкъун я.

- Заз инал са къеве келима, - давармарна ада, - А. Тахо-Годидин тварунихъ галай ДНИИП-дин илимдин къилин къуллугъчи, Республикадин муаллимрин чирвилер хажжавай институтдин изобразительный искусствойрин кабинетдин заведующий, чи ватангъгли, бажарагълу художник, изобразительный искусствойрин профессор (эхъ, чи арада чна адаз гъакл лугъузва) Марат Байрамбегован тварунихъ лугъуз кланзава. Ада къил кутуналди ва адан алахъунралди муаллимар-художникрин ихътин выставкаяр тешкилзава. Им чун хътин муаллимар патал кваллах генани хъсандиз тухуз ашкъиламишзавай мярекатрикай сад я. Республикадин IV-выставкадин нетижа яз хъсан кваллахрин каталогни акъуддайвал я.

Июндин вацра Таганрогдин М. Горькийдин тварунихъ галай культурадинни ял ядай паркунин шахматрин павильонда зи кваллахрин къилдин (персональный) выставка хъана. Ам къад ийикан къене давам хъана. Лагъана кланда, выставка тешкилатчийри вижеваз гъазурнавай. Паркуна выставкадиз эвер гузвай са члехи афиша алкъурнавай. Вы-

ставка ачухдай мярекатда аялри концертдин нумраяр къалуьрна. Шикилриз килигайбуьр зи тварунихъ хуш келимаяр лагъана. Мярекатдикай паркунин администрацияди Интернетдиз малумат гана.

■ **Выставкадиз вуна вуч тухванвай?**

- За аниз Дербентдикай, чи дагъларикай ва А.Чехован эсерризи иллюстрацияр тир жуван 49 шикил тухвана. Выставкадиз тварни "Пинийрин багъ" гана.

■ **И твар квехъ галаз алакьалу я?**

- Антон Павлович Чехов зи рикл алай писатель я. Зун, адан эсерар келиз, члехи хъана. Гаф атай чкадал лугъун, чун са юкъуз хайибур хъуниз килигна, за писателдихъ галаз руьгъдин мукъвавал гъиссзава. Адан хъиз, зи рикни искусстводални литературадал ала. "Пинийрин багъ" твар вучиз гана лагъайтла, а пьесада бубайринни веледрина алакьаяр ачухарзава, яшайишдин члехи месэлаяр къарагъарзава. И месэлаяр къенин ийкъазни талукъ я.

Тамашачийривай зи яратмишунрин багъда яшамаш жезвай суьретрикай лезет жудиз, А.П.Чехован фикиррихъ галаз алакьалу жез, абуруз вил вегъез алакьайтла, зун жувалай рази яз амуькда.

Выставкада авай Дербентдиз талукъ паюниз къимет гуналди къейдерин тетрада Ю.Михайлова ихътин царар тунва: "Выставкади къведай йисуз Россияда вичин 2000 йисан юбилей киле тухузвай къадим шегьердин серин куьчейра ва лап хъсандиз амай къеледа къекъведай, чи зурба Ватандин къибле патаз килигдай мумкинвал гузва. Дербентдиз бахшнавай шикилрай художникдай вичин гъвечи ватан, дагъларин, гъуьлун тиблат чавай лап дериндиз гъисс ийиз жедайвал къалуриз алакьнава. Сагърай. Чна вун ина мад гуьзетзава".

Вичин шикилрилай гъейри, ада выставкада цуькверин тема ачухарун патал аниз Железноводскда яшамаш жезвай чи ватангъгли, художник-дизайнер, Россиядин художникрин Союздин член Лира Рамазановадизни теклифнавай. Ада вичин яратмишунрикай гуьрчег цуькверин къуд шикил гъанвай.

Ахпа Мелик-Мамедан гафарай малум хъайивал, Лира Рамазановади Московский областдин Тушино шегьерда хъайи вичин махсус выставкадиз М.Агъабалаеван гъар жуьре темариз талукъ ругуд шикил, гуьгуьнлай Москвадин ЦДХ-да (центральный дом художников) хъайи Ставрополдин крайдин художникрин выставкадиз адан са шикил тухвана.

Августдин эхирризи Грозныйдин Агъмад Къадирован тварунихъ галай Гьукуматдин галереяда "Дуьнья вун патал туш, вун дуьнья паталди я" къил гана, Пятигорскдинни Дагъустандин устандин яратмишунрин кваллахрин выставка киле фена. 11 художникди иштиракнавай, вири 76 шикилдикай ибарат выставкада М.Агъабалаеван 28 шикилни авай.

- Выставка шад гъалара ачухна, - лугъузва М.Агъабалаева. - Хъсан тешкилувал ва инсанрин активлувал аваз килени фена. За жуван патай Грозныйдин галереядиз Агъмад Къадирован суьрет алаз члугунвай шикил багъишна. Абуруз заз шикилдин сертификатни гана, чухсагъулни лагъана.

Зун Чечен Республикадин культурадин министр Х-Б. Даеван къул алай чухсагъулдин чарчиз килигзава. Ана ихътин царар ава: "Дагъустан Респуб-

ликадин, Пятигорск шегьердин ва Чечен Республикадин халкъарин арада культурадин, дуствилин ва яратмишунрин алакьаяр мягъкемаруник члехи пай кутунай".

Грозныйдай хтай шикилрин коллекциядин выставка са вацра "Нарын-къеледин" выставкайрин, ахпа Дербентда авай "Европа" твар алай залра давам хъана.

Дербент шегьердин 2000 йисан юбилейдин сергъятра аваз РД-дин культурадин министрстводини Дербентдин музей-заповедникди Кеферпатан Кавказдин регионрин шегьерра художникрин выставкаяр киле тухун пландик кутунва. А выставкайрик Дербентдин музей-заповедникдин патай М-М.Агъабалаеван члехи 21 шикилни кутунва.

И ийкъара М-М.Агъабалаева вичин яратмишунрин выставка Белиждин гимназияда киле тухвана. Пуд гъафтеда давам хъайи выставкадиз аяларни муаллимар члехи дикъетдивди килигна. Ингъе выставкадикай муаллимар Лала Алибаевадин ва Саида Эмираслановадин фикирар: "М-М.Агъабалаеван шикилрай мергъяматлувилин, ачухвиле экуь нурар чклана аквазва. Чаз ада А.Чехован яратмишунризи талукъ яз тамамарнавай шикилри: "Яцлуди ва шуькьлуди", "Куьче миьхъзавай акъуллуди", "Алим къуншидиз чар", "Репетитор" ва масабур кветтен таъсир авуна". "М-М.Агъабалаев вичин хат авай, вичин кваллахда рангар пара тарамдиз хъязавай устанд кас я. Адан шикилри дериндай фикир ийиз тазва. Абуруз мад ва мад килигиз клан жезва. Зун Дербентдиз бахшнавай адан шикилрал ашукъ я".

- Багъишламиша, Мелик-Мамед стха, ви биографияда авай са делилди вун Ставрополдин крайдин художникрин Союздин член тирди лугъузва. Дагъустандин художникрин Союзди вун къабулначни? Вахъ члехи художественный эсерар авайди неинки са дагъустанвийризи чизва, гъакни Россиядин маса регионрин яратмишунрал рикл алайбурузни малум я.

- Къагъриман стха, за ваз вуч лугъун. Зун чи Союздиз фена. Жуван хейлин кваллахар, выставкаяр хъайи чкайрай ганвай чухсагъулдин чарар, грамотаяр, дипломар за абуруз къалуьрна. За абурун уонрай къатлайвал, абуруз зун чеб авай Союзда акун хуш хъанач. За абуруз, куьн сагърай лагъана, хтана. Ставрополдин крайда тухузвай выставкайра активдаказ иштиракзавайвилей, анин интеллигенция зи яратмишунрихъ галаз таниш тирвилей, зун анин художникрин Союзди чпин членвилеиз пара хушдиз къабулна. Иниз килигна, зи кваллахри Дагъустандидилей къецепата киле физвай выставкайра гзаф иштиракзава.

Ингъе и ийкъара М-М. Агъабалаев мад са шад хабар агакъна.

РД-дин образованидинни илимдин министрстводи алава образованидин муаллимрин арада М. Лермонтов дидедиз хъайидилай инихъ 200 йис тамам хъуниз талукъарна тухвай конкурсда М-М.Агъабалаеван "Лермонтован суьрет" шикилди "Графика" номинациядай сад лагъай чка къуна.

Адан эсерризи еке къимет ганвайди, М.Агъабалаеван малумарнавай къван чухсагъулрин чарари, ганвай грамотайри ва конкурсра къазанмишнавай къенкъеве чкайрин дипломри шагъидвалзава.

Багъри Ватандин твар Россиядин регионрин шегьерра раиж ийиз ва хкажиз, яратмишунринни дуствилин алакьаяр мягъкемаруник пай кутузвай, искусстводин посол, вун сагърай.

Чи ватанэгълидин пайни ква

ЖЕНГИНИН САМБО

**Гъазурайди -
Рагнеда РАМАЛДАНОВА**

Алатай вацран эхирриз Москвада, “Дуствал” спорткомплексда, “А.Харлампиеван Мемориал” женгинин самбодай дуньядин Кубок патал акъажунар куьтягъ хъана.

“Р-Спорт” агентстводи хабар гузвайвал, са шумуд юкьуз давам хъайи и турнирда дуньядин 29 уьлкведай тир 300-лай виниз спортсменри (женгинин самбодай, спортдин самбодай ва дишегълийрин самбодай) чпин устадвал къалурна, ана 27 комплект наградаяр чпин иесийрив вахкана. ИкI, Россиядин хъянавай командадик квай спортсменрикая заланвили 27 категориядай 15 категорияда къазилдин медалар къазанмишуналди, командайрин арада чи уьлкведин команда 1-чкадиз лайихлу хъана. Къвед лагъай чка Туьркменистандин, пуд лагъай чкани Къазахстандин хъянавай командайри кьуна. “Москвада хъайи турнир - “Анатолий Харлампиеван мемориал” -Бакуда кыле фидай Европада Олимпиададин къугъунриз гъазурвал ахтармишдай хъсан мумкинвиллиз элкъвена”, - къейдзава спортдин рекъай пешекари.

Шадвилелди мадни а кар къейд ийиз кланзава хь, Россиядин хъянавай командади 1-чка къуник лай-

ихлу пай кутурбурун арада чи ватанэгъли, вичин ери-бине Сулейман-Стальский райондай тир **Икрам АЛИСКЕРОВНИ** ава. И акъажунара 90 кг-дал къведалди заланвал авай спортсменрин арада ада 1-чка кьуна. Мубаракрай!

Къейд авун лазим я хь, Икрам Алискерова финалдин акъажунара Кореядай тир Джон Юнг Джунгахъ галаз вичин къуватар алцумна. Тамам къве декьикадилдай са тIимил вахтунда чи спортсменди 8 очко къазанмишзава, идалди Икраман артуханвал екеди тирди къатлай судьяйри вахт куьтягъ жедалди бягъс акъазарна, И.Алискеров гъалиб хъанвайди малумарна.

РИКIЕЛ ХКИН: И.Алискерова 2012-йисуз Кишинёвда женгинин

самбодай Европада чемпионвиллин (и чIавуз ада междунароdynamicкий классдин спортдин мастервиллин нормани тамамарна), гъа и йисуз дуньядин чемпионвиллин тIварни къазанмишна. 2014-йисуз И.Алискерова вичихъ спортдин и жуьредай еке алакьунар авайди мадни субутарнай: ада женгинин самбодай Суперкубок къазанмишна, Россиядин Кубок къазанмишуналди ам спортдин нубатдин акъажунариз-дуньядин Кубок патал акъажунариз- путевкадиз лайихлу хъана.

Икрам Алискерова алай вахтунда Дербентда, “Чемпион” спортклубда, вичин устадвал хкажзава. Чи мурад адахъ мадни еке агалкъунар хьун я.

Карелин - Дагъустанда

ЧИ КОРР.

РД-дин печатдин ва информациядин министрстводай хабар гайивал, къе, 2-апрелдиз, Дагъустандиз Россиядин Федерациядин Игит, машгур политик ва спортсмен Александр КАРЕЛИН къведа.

Къе, нисинин сятдин садаз, Махачкъалада, “Уйташ” аэропортуна, ам шад гъалара къаршиламишда, “Дуствиллин КIвале” А.Карелин республикадин меркездин жегъилрихъ, Дагъустандин спортдин общественостди хъ, Ватандин ЧIехи дяведин ветеранрихъ галаз гуьруьшмиш жеда.

Александр Александрович Дагъларин уьлкведа къве юкьуз мугъманвиле хьунин программадик РД-дин Къил Рамазан Абдулатиповахъ галаз гуьруьш, РД-дин Гьукуматдин дараматда адахъ галаз пресс-конференция кыле тухун ва мад пунктарни ква.

Республикадин умьурда екеди тир и вакъиадидай чна газетдин къведай нумрада хабар гуда.

Еке къал-макъалдалди акъалтIна

КАКАХЪАЙ ЕДИНОБОРСТВОЯР

Алай йисан 29-мартдиз Дондал алай Ростов шегъердин Спортдин дворецда какахъай единоборствойрай са шумуд бягъс кыле фена. тур-

нирда къилинди лагъайтIа, PROFC версиядай чемпионвиллин чIул патал **Ш.АБДУЛХАЛИКЪОВАН** ва **М.КОЛОБЕГОВАН** арада къисас вахчудай бягъс кыле фин тир. И бягъс еке къал-макъалдалди акъалтIна. Малум тирвал, PROFC верси-

ядай дуньядин чIулунин сагъиб махачкъалави Шамил Абдулхаликов тир. И чIул патал адахъ галаз къисас вахчудай бягъсиниз ростови Михаил Колобегов экъечIнавай. Пуд раунда давам хъайи бягъсинин нестижада гъалиб хъайиди тайинариз хъанач. Судьяйри алава вахт хгана. Экстра-раунддин юкьварилай Колобегова Абдулхаликов нокаутдиз ракурна. Ихътин нестижадикъ галаз рази тахъай Абдулхаликован болельщикар, сеткайрилай хкадарна рингдал акъатна, Колобегов гатаз башламишна. Ростовидин болельщикарни къал-макъалдик экечIна, нестижада рингдал са шумуд декьикада “къай-даяр авачир бягъсер” кыле фена.

Ихътин вакъайрилай гьугьуниз Шамил Абдулхаликованни Михаил Колобегован къисас вахчудай бягъс “судьяйри гъалатриз рехъ гуналди” къуватдай веьена, бягъс маса вахтунда кыле тухун хъувунин къарар къабулна.

Командадин агалкъун

МИНИ-ФУТБОЛ

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

И йикъара Дербент райондин Зидьян-Къазмаяр хуьруьн школадин спортдин залда мини-футболдай райондин турнир кыле фена.

Ана райондин школайрин 38 командади иштиракна. Турнир 6 зонада кыле фена. Сад лагъай турда гъалибвилер къазанмишайбуру къвед лагъай турда къугъунар давамарна. Пуд лагъай турда лап хъсанбур къугъвана. ИкI, финалдиз Лукварин хуьруьн ва Чинардин школайрин командаяр акъатна. Къизгъиндаказ кыле феийи къугъунин нестижада Лукварин командади 7: 3 гьисабдалди Чинардин командадин винел гъалибвал къазанмишна.

За 1-чкадиз лайихлу хъайи командадидай Лукварин СОШ-дин директор **Айнудин ОСМАНОВАВАЙ** суьгъбет авун талабна.

Адан гафарай малум хъайивал, школада дерин чирвилер гунихъ галаз санал, аялрин сагъламлилиз, спортдал машгул хьунизни къетIен фикир гузва. Ина спортдал машгул жедай къулай шартIар яратмишнава.

Школада мини-футболдай команда кардик кваз саки вад йис я. И йисара командади районада тухвай вири акъажунара активдаказ иштиракзава. Физкультурадин муаллимар-тренерар тир **Муса АБДУЛЛАЕВА** ва **Назим АБДУЛКЕРИМОВА** жаван футболлистар алай йисан турнирдиз хъсандиз гъазурна.

Гъелбетда, хуьре спортдин школани кардик кваз хьуни, аялри къазанмишнавай гъалибвилек, абуруз хъсан вердишвилер гузвай, футболдин сирер чирзавай тренерар **Рамиз МУСТАФА-ЕВАННИ Рашид МАМЕДОВАН** зегметдин пайни ква.

Хъсан къугъун къалурай аялрин тIварарни раиж тавуна жедач. Ингъе абуз: **Агъабала ГЕРЕЙХАНОВ**, **Аслан НАБИЕВ** (гъужумчияр), **Гъамид ЯРАЛИЕВ** (варар хуьзвайди), **Азим ГЪАМИДОВ**, **Даир МЕГЪАМЕДОВ** ва масабур.

Дербент райондин администрациядин къилин везифаяр тамарзавай **Мегъамед ЖЕЛИЛОВА** къазанмишнавай агалкъунари командадиз Кубок, медалар, грамотаяр ва гъар садаз спортдин форма гана.

Жаванрин устадвал

БОКС

Хазран КЪАСУМОВ

Герейханован хуьре кардик квай 2-нумрадин ДЮСШ-ди (директор Гь. ГЪАДИСОВ) Цмуррин хуьре боксдай филиал ачухна 7-йис я. Алай вахтунда ана тежрибалу тренер, спортдин мастерилай кандидат Шамил Алибегован гъилик 25 жаванди боксдай вердишвилер къачузва ва чпин устадвал хкажзава. Мукъвара филиалда вердишвилер къачузвай Мурад Мегъамедова Белиж поселокда Дагъустан Республикадин Къиблепатан зонадин кIвенкIвечивал патал 2001-2002-йисара дидедиз хъайи жаванрин арада тухвай акъажунара иштиракна ва 32 килограммдин заланвилей 1-чка кьуна.

Тренер Ш. Алибегова чаз лагъайвал, гила Мурада Дагъустан Республикадин кIвенкIвечивал патал кыле тухудай акъажунара иштиракда.

Чаз малум хъайивал, М. Мегъамедов Дагъустандин Огни шегъерда кыле феийи Дербент райондин кIвенкIвечивал патал хъайи ачух акъажунарин гъалибчини я.

Лагъана кланда, Шамил Алибегован маса ученикрихъни республикадин ва маса турниррани агалкъунар жезва.

- Чи спортсменар республикада ва адалай яргъара кыле тухузвай турнирризи финин карда райондин спортдин ва физкультурадин отделдин начальник Набир Эфендиева еке куьмекар гузва, - луьгузва тренер Шамил Алибегова.

